

Familjeföretag i Sverige – En algoritm för att identifiera familjeföretag

Fredrik W. Andersson¹

Johan Karlsson²

Andreas Poldahl³

1. Inledning

Under år 2007 tog SCB fram en Entreprenörsskapsdatabas. I databasen finns information om näringslivets operativa företagsledare och individers koppling till historiskt företagande. Med operativ företagsledare menar vi: *Den person som sköter företagets löpande förvaltning*. I mångt och mycket är denna person den verkställande direktören, men eftersom detta är en titel avhängt aktiebolag valde vi istället att benämna positionen som *operativ företagsledare* (OPF). I och med skapandet av ett longitudinellt register med operativa företagsledare är det möjligt att studera nya aspekter kring företagsledare; t.ex. kön, ålder, utbildning, utländsk härkomst, region och/eller bransch. I och med databasens uppbyggnad fick vi även tillgång till aktiebolagens företrädare. Sammantaget skapades världsunika möjligheter för den svenska empiriska forskningen kring hur företagsledare och företags nätverk påverkar t.ex. sysselsättningstillväxt. Tidigare har denna information fångats upp i en så kallad *"unobserved heterogeneity"* komponent i den empiriska forskningen. Något som till dags dato saknas är officiell information om företagets ägande⁴ och således om företagen är familjeägda eller icke-familjeägda, vilket troligtvis utgör en viktig faktor för att ytterligare förstå företagets dynamik. Men nu nästan 10 år senare är det dags att komplettera Entreprenörsskapsdatabasen med en ny variabel som klargör ägandeförhållanden dvs. om företagen är familjeägda eller icke-familjeägda.

Forskning tyder på att familjeföretag är den vanligast förekommande organisationsformen i världen och att de genererar en majoritet av alla arbetstillfällen (La Porta med flera., 1999; Faccio and Lang, 2002; Astrachan and Shanker, 2003; Morck med flera, 2005; Bertrand and Schoar, 2006; Bjuggren med flera, 2011). Samtidigt visar forskning även att familjeföretag skiljer sig från andra företag i sitt beteende – till exempel med avseende på vem de anställer, hur de finansierar sin verksamhet och hur de reagerar på ekonomisk politik (se Hiebl 2012; Hamelin 2013; Hiebl 2014; Bornhäll med flera 2016). Först nu är det möjligt med svensk data för en totalräknad population särskilja mellan familjeägda och

¹ Är verksam vid Statistiska centralbyrån, fredrik.andersson@scb.se

² Är verksam vid Örebro universitet, johan.karlsson@oru.se

³ Är verksam vid Statistiska centralbyrån, andreas.poldahl@scb.se

⁴ Skatteverket har en blankett som heter "Förändrade ägarförhållanden i fåmansaktiebolag". Denna blankett ska fyllas i när förändringar sker men kvalitén i registeret har inte verifierats. Enligt Skatteverkets egen utsago ska registret genomlysas

icke-familjeägda företag. I och med detta får vi en världsunik insyn i bland annat familjeföretagens dynamik och det läggs till ytterligare en dimension vid utvärderingen av företag. Detta bär inte minst relevans för ekonomisk politik där vi på ett mer detaljerat sätt än tidigare kan utvärdera effekterna av olika politiska styrmedel, såsom satsningar på forskning och utveckling eller ökad kredit tillgång till mikro- och småföretag.

Registret är högst relevant även i en internationell kontext, där en allt fler ekonomer och politiker har intresserat sig för ägandets betydelse för ekonomiskt välstånd, där ekonomer såsom Schumpeter (1934), Penrose (1959) och Pelikan (1993) lockar en allt bredare publik. Detta har resulterat i flera åtgärdsprogram för att stärka familjeföretagande, både inom EU och USA (Europeiska kommissionen 1994, 2006, 2009; U.S. Small Business Administration 2013). För att utvärdera effekterna av dessa program krävs bredare underlag än vad som finns tillgängligt. Det är därför troligt att detta projekt även, i många avseenden, utgör en föregångare till liknande projekt i andra länder.

Syftet med denna rapport är tredelat. Först identifieras alla inhemskt ägda familjeföretag i Sverige för åren 2004–2010, enligt Europeiska kommissionens (2009) definition. Sedan beräknas familjeföretagens bidrag till svensk ekonomi i termer av deras andel av total sysselsättning och BNP. Slutligen undersöker vi nytillträda operativa företagsledare ur ett könsperspektiv genom att studera om sannolikheten att kvinnor utses till operativa företagsledare skiljer sig mellan familjeföretag och icke-familjeföretag. Vi avgränsar oss till att studera aktiebolagen oavsett bransch och storleksklass under perioden 2004–2010.

Ett första steg i metoden för att identifiera familjeföretag är att använda information om bolagsformer och ägarkategorier för att identifiera potentiella familjeföretag. Därefter används heltäckande register från Statistiska centralbyrån för att spåra släktskap mellan alla svenska invånare och, i och med detta, släktskap mellan alla svenska bolagsägare och styrelser. Detta möjliggör identifiering av inhemskt kontrollerade familjeföretag bland alla börsnoterade och icke-börsnoterade företag i Sverige enligt Europeiska kommissionens (2009) definition.

Analysen visar att familjeföretag är den dominerande företagsformen i Sverige – de utgör allt från de minsta inhemska producenterna till de största multinationella företagen. De är aktiva i alla branscher, förutom i offentlig sektor. Familjeföretag uppskattas generera över en tredjedel av svensk sysselsättning, liksom av svensk BNP. Då vi endast har information om familjeägande från svenska familjer och svenska företag utgör dessa resultat en undre gräns för familjeföretagens betydelse för Sveriges ekonomi. Större företag som ägs via utlandet, ingår till exempel inte i dessa skattningar.

2. Definitionen av familjeföretag

Familjeföretag definieras enligt EU-kommissionens (2009) definition. Denna Definition fastslår att företag av alla storlekar ska definieras som familjeföretag om:

- i. Majoriteten av företagets rösträtter kontrolleras av de fysiska personer som grundat företaget, eller av de fysiska personer som förvärvat företaget, alternativt av de ovanstående make/maka, föräldrar, barn eller barns rakt nedanstående arvingar.

- ii. Rösträtterna kontrolleras direkt eller indirekt.
- iii. Minst en familjemedlem medverkar i företagets styrning.
- iv. Börsnoterade företag uppfyller kriterierna för familjeföretag om de fysiska personer som grundat eller förvärvat företaget kontrollerar minst 25 procent av företagets rösträtter, inklusive familjer och arvingar, givet iii.

Valet av definition motiveras av två skäl: 1) Den grundas på omfattande metaanalys av europeiska definitioner av familjeföretag. 2) Organisationer såsom EU och multinationella familjeföretagsnätverk har antagit definitionen, vilket borgar för att den kommer att användas även i framtiden.

3. Data

För att identifiera familjeföretag enligt EU-kommissionens definition behövs följande information om varje enskilt företag:

1. Ägare, det vill säga: Den/de personer som äger aktier i företag, samt varje ägares andel av företagets totala rösträtter,
2. Ägarnas släktskapsband, och
3. Ägarfamiljens deltagande i företagets styrning.

Det stora antalet svenska företag innebär att det är praktiskt sett omöjligt att manuellt kontrollera om varje enskilt företag är familjeägt eller ej. Analysen förutsätter därför tillgång till administrativa register som innehåller all relevant information. Sverige är ett av få länder där statistiken uppfyller dessa krav. Analysen bygger således på administrativ registerdata, vilket medför att vi kan uttala oss om hela den svenska företagsstocken. Analysen avser åren 2004 till 2010.

Det register som främst använts är Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) som innehåller information från ett flertal register som tillhandahålls av SCB, varav de två viktigaste är Företagsdatabasen (FDB) och Registret över totalbefolkningen (RTB). RAMS matchar företag och anställda – med andra ord utgör det en så kallad "*employer-employee*" databas som sammankopplar alla svenska förvärvsarbetande och alla svenska företag.

Vi kompletterar RAMS med data från: Ägarregistret⁵, Finansinspektionens insynsregister och börsinformation, Bolagsverkets styrelseregister, Skatteregistret, Företagens ekonomi och Flergenerationsregistret. Tabell 1 sammanfattar de register och de data som använts.

⁵ Ägarregistret handhålls av Euroclear Sweden AB vilket är den auktoriserade centrala värdepappersdepån i Sverige. Euroclear får information om alla köp och försäljningar av aktier i börsnoterade företag i Sverige under lagen om kontoföring av finansiella instrument (SFS1998:1479).

Tabell 1: Register och data som används i analysen

Register	Data
Företagsdatabasen	Register över svenska företag och koncerner
Registret över totalbefolkningen	Register över svenska medborgare
Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik	Register över svenska företag, invånare, inkomst och skatter
Ägarregistret	Register över ägare i svenska börsnoterade aktiebolag
Finansinspektionens insynsregister	Register över kontrollerande ägare i svenska aktiebolag
Bolagsverkets styrelseregister	Register över styrelsemedlemmar i svenska aktiebolag
Skatteregistret	Register över utdelningar till ägare i fåmansbolag
Företagens ekonomi	Register över finansiell information för alla privatägda och icke-finansiella företag i Sverige
Flergenerationsregistret	Register över släktskap mellan svenska invånare

innehåller information om alla som är folkbokförda i Sverige per den 31/12 respektive år samt alla personer som förvärvsarbetar på den svenska arbetsmarknaden, samt alla företag som är registrerade i Sverige och har minst en person som är huvudsakligen sysselsatt.⁶ FDB och RTB är totalräknade register. RAMS kombinerar de två ovanstående registren och utgör en så kallad "employer-employee" databas. RAMS innehåller även skatteinformation om utländska medborgare som arbetar i Sverige i svenska registrerade företag.

Utöver de tre ovan nämnda registren inkluderas information från ytterligare fem register. Först hämtas information om alla fysiska och juridiska personer som äger aktier i svenska börsnoterade företag från Ägarregistret.⁷ Sedan hämtas information om alla svenska medborgare som kontrollerar minst tio procent av en juridisk person – detta är relevant i de fall då den juridiska personen i sin tur kontrollerar ett börsnoterat företag. Denna information hämtas från Finansinspektionens insynsregister. Både Ägarregistret och Finansinspektionens insynsregister är totalräknade för alla börsnoterade företag i Sverige: innehav presenteras per aktietyp, antal aktier per innehav samt innehavets storlek i relation

⁶ En individ betraktas som sysselsatt om a) personen är anställd inom företaget och har tjänsteinkomst motsvarande åtminstone fyra timmars arbete i november månad, eller b) personen äger företaget och har inkomst från tjänst eller näringsverksamhet motsvarande minst fyra timmars arbete i november månad.

⁷ Med undantag för förvaltarregistrerade innehav om färre än 501 aktier, dessa registreras inte i Ägarregistret.

till företagets kapitalstock och det totala antalet röster i företaget.⁸ Information hämtas även om styrelsemedlemmar i svenska aktiebolag från Bolagsverkets register över aktiebolagens företrädare. Registret är totalräknat och täcker alla styrelsemedlemmar – aktiebolag måste registrera sina styrelsemedlemmar och delge eventuella förändringar i styrelsens struktur enligt Aktiebolagslagen (SFS 2005:551).

Därtill hämtas information om beskattningsbar inkomst för alla folkbokförda personer i Sverige från Skatteregistret. Informationen är totalräknad för alla företag, inklusive ägare och anställda. Finansiell information hämtas från registret Företagens ekonomi gällande alla företag, förutom finansiella företag och statliga organisationer, för vilka sådan information saknas.⁹ De delar av analysen som bygger på information från undersökningen FEK omfattar därför inte finansiella företag och statliga organisationer. Registret syftar till att komplettera och nyansera analysen och används för att beskriva den finansiella strukturen i familjeföretag och icke-familjeföretag. Med andra ord påverkar begränsningen i Företagens ekonomi inte identifieringsprocessen, vilken täcker alla företag.

Slutligen hämtas information om varje individs föräldrar från Flergenerationsregistret (både biologiska föräldrar och adoptivföräldrar). Genom detta förfarande kan vi följa släkträd med krav på en viss typ av släktskap. Registret är totalräknat för alla individer födda 1932 eller senare som varit folkbokförda i Sverige sedan 1968. Registret uppdateras årligen i samband med framtagningen av Registret för totalbefolkningen.

4. Identifiering av familjeföretag i totalräknade register

Metoden för att identifiera familjeföretag sker i tre steg: 1) identifiering av potentiella familjeföretag 2) identifiering av släktskap och familjer och 3) identifiering av familjeföretag enligt EU-kommissionens definition, givet informationen i 1) och 2).

Det finns ungefär 1 miljon företag och organisationer i Sverige som tillsammans sysselsätter totalt mer än 4 miljoner personer. Det stora antalet företag gör det i det närmaste omöjligt att identifiera ägare manuellt. Istället behövs en metod för att identifiera ägare med hjälp av registerdata.

FDB innehåller grundläggande information som möjliggör att vi kan identifiera potentiella familjeföretag då den bland annat innehåller information om företagens juridiska form: Dessa är uppdelade till exempel i aktiebolag, handels- och

⁸ Innehav via kapitalförsäkringar omfattas inte eftersom försäkringsbolaget betraktas som den slutgiltige ägaren.

⁹ Företagens ekonomi innehåller inte information om statliga organisationer och finansiell sektor eftersom dessa inte uppger standardiserade bokföringsmått, såsom förädlingsvärde. Finansiella företag utgör ca tre procent av svenskt BNP, där majoriteten av sektorns ekonomiska aktivitet är avgränsat till ett fåtal företag. De här företagen är välkända och lätta att identifiera i offentlig data, och de är inte familjeägda enligt vår definition.

kommanditbolag, enskilda firmor och andra organisationer.¹⁰ Information om så kallade ägarkategorier (sektorkod) finns också, det vill säga, om företag har, utländska, offentliga (stat, kommun eller landsting) eller privata ägare. Därtill innehåller registret information om koncernförhållanden, inklusive kopplingar mellan moder- och dotterbolag.¹¹ Det innebär att alla dotterbolag kan kopplas till moderbolagens ägare. Registret är detaljerat nog för att identifiera direkt och indirekt ägande.

Metoden för att identifiera familjeföretag beskrivs i nästkommande avsnitt: i ett första steg används information från FDB och RAMS för att identifiera alla potentiella familjeföretag; se avsnitt 4.1. I nästa steg används släktskapsdata för att konstruera ett register över alla svenska familjer, se Avsnitt 4.2. I ett sista steg identifieras sedan alla inhemskt ägda familjeföretag i Sverige enligt EU-kommissionens definition, se Avsnitt 4.3.

4.1 Identifiering av potentiella familjeföretag

Familjeföretag kan per definition bara anta vissa bolagsformer, nämligen aktiebolag, handels- och kommanditbolag och enskilda firmor.¹² Enskilda firmor ägs av dess grundare som har fullständig kontroll över företaget – de är därför per definition familjekontrollerade och vi klassificerar därmed alla dessa som familjeföretag. Antalet enskilda firmor uppgår till över 200 000 företag som sysselsätter nästan 300 000 personer.¹³

Därtill utesluts offentligt ägda och utlandsägda företag. Offentligt ägda företag kan per definition inte vara familjeägda och information om utländska ägare (både utländska medborgare och svenska medborgare med skrivna i utlandet) saknas, vilket gör att vi inte kan identifiera utlandsägda familjeföretag.

Därmed återstår alltså att identifiera familjeföretag bland inhemskt ägda aktiebolag samt handels- och kommanditbolag – alla företag bland dessa som inte identifieras som familjeföretag utgör följaktligen inhemskt ägda icke-familjeföretag (dessa benämns härnäst som icke-familjeföretag). Familjeföretag och icke-

¹⁰ Till dessa hör ekonomiska föreningar, kooperativ och religiösa samfund, utrikesbaserade organisationer, fonder och stiftelser, hypotek och sparbanks, dödsbon, organisationer under speciell lagstiftning (till exempel miljöorganisationer) samt arbetslöshetskassor.

¹¹ Ett företag klassificeras som moderbolag om det kontrollerar minst hälften av rösterna i ett annat företag, vilket följaktligen identifieras som ett dotterbolag.

¹² Partrederier kan också vara familjeägda. De sysselsätter dock endast ungefär 100 personer och för enkelhetens skull inkluderar vi dem därför under övriga juridiska former.

¹³ Klassificeringen av enskilda firmor som familjeföretag görs också av EU (2009) och dess föregående rapport av Mandl (2008). Enskilda firmor kan i sällsynta fall vara utlandsägda – detta är fallet då utländska företag (utanför EES) upprättar en svensk filial. I detta fall registreras företaget som en enskild firma där en svensk medborgare utses till dess förvaltare och företrädare. Dessa företag utesluts ur populationen av potentiella familjeföretag eftersom vi saknar information om utländska företag.

familjeföretag utgör ungefär 97 procent av företagsstocken (450 000 företag) och sysselsätter omkring 2,3 miljoner personer.

4.2 Identifiering av släktskap och definitionen av familj

Begreppet "familj" inkluderar all tillgänglig släktskapsinformation från RTB och Flergenerationsregistret. En individ och dess närmaste släktingar grupperas i en så kallad "familjeenhet" – en grupp individer som är besläktade mellan högst två generationer och som lever i samma hushåll; vanligtvis föräldrar och deras barn. Alla individer tillskrivs också en funktion inom deras respektive familjeenhet, såsom "maka i gift par", eller "barn".¹⁴ Begreppet "familjeenhet" är dock för snävt för att fånga släktskapsdynamiken inom många familjeföretag. Vuxna barn eller far- och morföräldrar som lever i separata hushåll bör, till exempel inkluderas. Begreppet familj bör därför helst utökas bortom "familjeenheten", vi benämner det istället för dynastier.

Identifiering av släktskap bortom familjeenheten kräver dock mer raffinerade algoritmer: För att kunna identifiera släktskap matchas alla individer från RTB mot Flergenerationsregistret. Därigenom kan alla registrerade föräldrar för alla svenska medborgare (både biologiska föräldrar och adoptivföräldrar) identifieras. Därefter väljs alla registrerade fäder ut och matchas mot Flergenerationsregistret för att identifiera individens registrerade far- och morföräldrar. Detta gör det möjligt att identifiera familjeföretag där upp till tre generationer är involverade (barn, syskon, föräldrar samt mor- och farföräldrar). Det är dock möjligt att vissa familjeföretag omfattar mer avlägsna släktingar.

I ett tredje steg matchas därför alla mor- och farfäder mot Flergenerationsregistret för att identifiera deras registrerade föräldrar, och så vidare. Processen upprepas för alla generationer tills ingen registrerad fader kan identifieras. När den äldsta registrerade fadern identifierats tillskrivs denne titeln som anfader – där begreppet "anfader" helt enkelt syftar på en individs äldsta kända manlige släkting. Anfadern tillskrivs även släktskap till alla rakt nedåtstående manliga ättlingar.¹⁵

Därefter identifieras alla barn och makor som är besläktade genom en gemensam anfader och kopplas till det befintliga släkträdets. Detta utgör vad som i registret benämns som en "familj", eller en dynasti. Genom detta kan bolagsstyrning och ägarstrukturer som till exempel inkluderar syskon, föräldrar, mor- och farbröder, mostrar, fastrar, mor- och farföräldrar och kusiner fångas. Som högst kan fem generationer identifieras, även om nästan hela befolkningen ingår i tre generationsdynastier; cirka 98 procent. Fyrgenerationsdynastier utgör ungefär 2 procent av befolkningen och femgenerationsdynastier utgör mindre än 0,01 procent. Därmed identifieras nästan uteslutande 1 till 3 generationsföretag. Valet att identifiera dynastier genom fadern beror på att män är mer troliga att kontrollera familjeföretag; till exempel var 76 procent av alla styrelsemedlemmar i Sverige män år 2010. Detta har dock marginell inverkan på resultaten då metoden

¹⁴ Individer utan registrerade släktingar betraktas som enpersonsfamiljeenheter.

¹⁵ Individer utan registrerade fäder har tillskrivits släktskap med deras respektive familjeenhet. Individer utan registrerade föräldrar utgör ungefär 16 procent av befolkningen (2010); 86 procent av dessa är utrikesfödda.

inkluderar alla makor, syskon och barn för alla individer, inklusive fruar, systrar och döttrar.

4.3 Identifiering av familjeföretag

Det sista steget av processen är att identifiera familjeföretag enligt EU-kommissionens definition. Eftersom både definition och data skiljer sig åt mellan börsnoterade och icke-börsnoterade företag samt över bolagsformer så beskrivs identifieringen av dessa separat i ett nytt avsnitt.

4.3.1. Identifiering av börsnoterade familjeföretag

Ägarregistret innehåller information om alla innehav i alla börsnoterade företag, samt om dess ägare.¹⁶ Informationen matchas mot RTB och FDB för att få bakgrundsinformation om alla inhemska ägare. Därefter tillämpas en metod som är uppdelad i fem steg för att identifiera börsnoterade familjeföretag: 1) Alla innehav som är registrerade på en *fysisk* person tillskrivs den personen. Aktier kan medföra olika rösträtter, vilket också beaktas. 2) Alla innehav som är registrerade på en *juridisk* person tillskrivs den eller de *fysiska* personer som kontrollerar den juridiska personen.¹⁷ 3) En handfull familjer har inflytande över en stor del av det svenska näringslivet via familjekontrollerade stiftelser. Dessa stiftelser har identifierats manuellt och stiftelsernas innehav har tillskrivits den kontrollerande familjen.¹⁸ 4) Alla betydande aktieinnehav¹⁹ utan en känd fysisk ägare undersöks manuellt genom Finansinspektionens insynsregister Sundqvist (2004–2009) och det aktuella företagets egna årsredovisningar och pressmeddelanden.²⁰ I de fall då processen i 4) ger en säker identifiering av en slutgiltig, svensk ägare tillskrivs alla innehav ägaren i fråga. Alla innehav som inte identifieras som privatägda av svenska invånare tillskrivs slutligen som utlandsägda eller statligt ägda. 5) I ett sista steg tillskrivs alla innehav till de familjer som identifierats i det föregående avsnittet. Familjerna matchas sedan mot Bolagsverkets styrelseregister för att bekräfta att minst en familjemedlem medverkar i företagets styrelse eller innehar posten som VD. Därefter klassificeras alla börsnoterade bolag i enlighet med EU-kommissionens (2009) definition som familjeföretag om en familj kontrollerar minst 25 procent av företagets röster. Genom detta identifieras ungefär 152 av totalt 433 börsnoterade bolag som familjeföretag (ungefär en tredjedel av alla börsnoterade bolag). Vi finner att de sysselsätter över 78 000 personer, motsvarande en fjärdedel av all sysselsättning i börsnoterade företag.

¹⁶ Detta omfattar både inhemska och utländska ägare som kan vara både fysiska och juridiska personer. Svenska register innehåller dock ingen ytterligare information gällande utländska ägare utöver deras namn och innehav.

¹⁷ Detta innebär att ägare av ett moderbolag inom en koncern tillskrivs innehav från alla dess dotterbolag. Metoden tar därmed hänsyn till pyramidägande.

¹⁸ Detta gäller färre än 20 stiftelser. En familj kan kontrollera flera stiftelser.

¹⁹ Betydande aktieinnehav i börsnoterade bolag definieras här som innehav som utgör minst 25 procent av rösterna i företaget.

²⁰ Icke-identifierade ägare av börsnoterade företag håller oftast innehav via icke-börsnoterade företag. Betydande aktieinnehav utgör 25 procent av ett företags röstvärde, eller högre. Okända ägare med betydande aktieinnehav i börsnoterade bolag utgör ungefär 100 poster per år som har undersökts manuellt.

4.3.2. Identifiering av familjeföretag bland icke-börsnoterade aktiebolag

Icke-börsnoterade aktiebolag kan delas in i fåmansbolag och icke-fåmansbolag. Fåmansbolag är aktiebolag som kontrolleras till minst 50 procent av fyra eller färre ägare, där en individ och dess närmaste släkt²¹ betraktas som en ägare (Skatteverket 2008, kapitel 9, s. 206; SFS 1999), medan icke-fåmansbolag är alla företag som inte uppfyller detta kriterium. Till följd av det koncentrerade ägandet lyder fåmansbolag under särskilda skatteregler; de så kallade 3:12-reglerna. Som en konsekvens av 3:12-reglerna spåras släktskap mellan ägare i fåmansbolag av Skatteverket för att kontrollera att reglerna följs. Denna information används för att identifiera både ägare och styrelse i icke-börsnoterade företag.

3:12-reglerna infördes i samband med skattereformen 1990-1991 och införandet av det duala skattesystemet vilket i korthet skapade incitament för företagsägare att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst för att undvika de progressiva marginalskatterna på högre arbetsinkomster. 3:12-reglerna utformades därför för att motverka inkomstomvandling genom att reglera den andel av ett företags vinst som kan beskattas som inkomst från utdelning eller kapitalinkomst. Reglerna utformades specifikt för fåmansbolag eftersom de per definition kontrolleras av ett fåtal personer, vilket anses ge dem speciellt goda förutsättningar för inkomstomvandling. Företag med spritt ägande, såsom börsnoterade företag, är undantagna från reglerna eftersom de anses ha färre möjligheter till inkomstomvandling (Alstadsæter och Martin, 2012).

3:12-reglerna skiljer mellan aktiva och passiva ägare, där aktiva ägare "arbetar och är involverade i företaget i hög utsträckning", med bivillkoret att "ägarens insats, eller någon av ägarens släktingars insats [ska ha haft] stor inverkan på företagets resultat under det nuvarande året eller de fem senaste åren" (Skatteverket, 2015). Aktiva ägare måste deklarerat kapitalinkomst via en så kallad K-10-blankett, vilket använts för att identifiera dem. Det finns emellertid ingen information om storleken på varje ägares innehav och därför görs antagandet att varje ägare kontrollerar en lika stor andel. Ett företag klassificeras därefter som ett familjeföretag om minst hälften av företagets deklarerade K-10-blanketter kommer från samma familj.

Registret över fåmansbolag är dock ofullständigt då Skatteverket endast kartlägger släktskapsrelationer när en K-10-blankett skickats in. Definitionen av "familj" inom fåmansbolag avviker från vår definition, där ägande tillsammans med fastrar/farbröder, mosttrar/morbröder och kusiner inte inkluderas i begreppet för fåmansbolag. Avgränsning till fåmansbolag med K-10-blanketter skulle därför innebära att vissa familjeföretag exkluderas. Till följd av detta undersöks även icke-börsnoterade aktiebolag som styrs av en utökad familj och/eller som inte skickat in en K-10-blankett. För företag utan ägarinformation görs antagandet att ägande och styrelsemedlemskap är nära relaterat. Analys av ägare med K-10-blanketter antyder att antagandet är rimligt; nästan 94 procent av alla ägare medverkar i företagets styrelse. Tidigare studier stödjer också antagandet (till exempel Barnhart och Rosenstein, 1998; Ben-Amar och André, 2006; Pindado och Requejo, 2015; Madison med flera, 2016). Därefter antas, liksom tidigare, att

²¹ 'Närmaste släkt' definieras här som individer som är besläktade över högst tre generationer, inklusive en persons mor- och farföräldrar, föräldrar, syskon, barn, syskonbarn samt makar till alla de ovanstående.

ägandet är jämnt fördelat mellan ägarna och i de fall ägarinformation saknas för icke börsnoterade aktiebolag identifieras dessa som familjeföretag om minst femtio procent av styrelsen är släkt. Därmed fås en uppskattning av EU-kommissionens definition av majoritetsägande i icke-börsnoterade företag.

Genom denna metod identifieras cirka 144 000 familjeföretag via ägarinformation och ytterligare 19 000 genom styrelseinformation; totalt 164 000 familjeföretag (nästan nittio procent av alla inhemskt privatägda aktiebolagen i Sverige). Analysen visar att familjeägda, icke-börsnoterade aktiebolag sysselsätter nästan 1,1 miljoner personer (omkring hälften av sysselsättningen inom inhemskt ägda och icke-börsnoterade privata aktiebolag).

4.3.3. Identifiering av familjeföretag bland handels- och kommanditbolag

Det finns per definition inga aktier i handels- och kommanditbolag. De klassificeras därför istället som familjekontrollerade om minst hälften av bolagsmännen är besläktade. I de fall då ett handels- eller kommanditbolag är ett dotterbolag klassificeras det utifrån ägarstrukturen hos moderbolaget. Genom denna process identifieras omkring ytterligare 27 000 familjeföretag (nästan 90 procent av alla handels- och kommanditbolag) som sysselsätter cirka 58 000 personer (mer än två tredjedelar av all sysselsättning i handels- och kommanditbolag).

5. Familjeföretagande ur ett makroperspektiv

5.1 Populationen av familjeföretag

Vi identifierar nästan 410 000 familjeföretag; se Tabell 2. När vi jämför dessa företag med övriga organisationer ser vi att familjeföretag är den vanligaste organisationsformen i Sverige – de utgör nästan 90 procent av alla sysselsättande företag och organisationer. Omkring hälften av familjeföretag är enskilda näringsidkare, ytterligare 40 procent är aktiebolag och cirka en tiondel är handels- och kommanditbolag.

Tabell 2: Antal och andel (%) familjeföretag och andra ägarkategorier över bolagsformer, 2010

Ägarkategori Bolagsform	Familj		Icke-familj		Utländsk		Offentlig		Total	
		%		%		%		%		%
Stat, kommun och landsting	-	-	-	-	-	-	672	100	672	0
Börsnoterade aktiebolag	152	35	259	60	22	5	0	0	433	0
Icke-börsnoterade aktiebolag	163 902	88	14 083	8	7 574	4	1 420	1	186 979	41
Handels- och kommanditbolag	26 806	93	2 011	7	49	0	6	0	28 872	6
Enskilda firmor	218 486	100	0	0	45	0	0	0	218 531	48
Andra bolagsformer	0	0	20 374	90	2 130	9	189	1	22 693	5
Total	409 346	89	36 727	8	9 820	2	2 287	0	458 180	100

Anmärkning: SCB anger tre ägarkategorier; om ett företag ägs av offentligt, via utlandet eller privat via Sverige. Familjeföretag identifieras inom kategorin "privatägda", denna delas därmed upp på "familj" och "icke-familj" i denna tabell. Endast företag med minst en sysselsatt.

Källor: Registren som presenterades i Avsnitt 3

5.2 Familjeföretagens ekonomiska betydelse

Familjeföretag bidrar till ungefär en tredjedel av svensk sysselsättning, se Tabell 3. De bidrar även till ca en tredjedel av Sveriges BNP (Andersson med flera 2016). Med andra ord är familjeföretag inte bara den enskilt största arbetsgivaren i Sverige utan också den svenska ekonomins största inkomstkälla. Familjeföretag står för all sysselsättning i enskilda firmor, per definition. De står även för en majoritet av sysselsättningen i handels- och kommanditbolag och ungefär hälften av sysselsättningen i aktiebolag.

Tabell 3: Antal och andel (%) sysselsatta i familjeföretag och andra ägarkategorier över bolagsformer, 2010

Ägarkategori	Familj		Icke-familj		Utländsk		Offentlig		Total	
Bolagsform		%		%		%		%		%
Stat, kommun och landsting	-	-	-	-	-	-	1 466 742	100	1 466 742	33
Börsnoterade aktiebolag	78 325	25	225 099	71	14 671	5	0	0	318 095	7
Icke-börsnoterade aktiebolag	1 109 066	49	218 046	22	628 907	29	120 701	0	2 139 720	51
Handels- och kommanditbolag	58 301	77	12 515	17	4 859	6	40	0	75 715	2
Enskilda firmor	268 568	100	-	-	87	-	-	-	268 655	6
Andra bolagsformer	18 238	89	222 370	11	0	0	0	0	19 503	0
Total	1 532 498	35	741 030	17	662 479	15	1 466 782	33	4 402 789	100

Anmärkning: SCB anger tre ägarkategorier; om ett företag ägs av offentligt, via utlandet eller privat via Sverige. Familjeföretag identifieras inom kategorin "privatägda", denna delas därmed upp på "familj" och "icke-familj" i denna tabell. Endast företag med minst en sysselsatt. Sysselsättning inom koncerner tillskriv enligt ägandet och bolagsformen hos moderbolagen.

Källor: Registren som presenterades i Avsnitt 3.

Familjeföretag står för nästan all sysselsättning i mikroföretag (94 procent). Familjeföretag står även för medparten av sysselsättningen inom småföretag, samtidigt som familjeföretagens andel av företagens sysselsättning tycks minska över storleksklasser. Dessa resultat är förväntade; små företag har oftast en mer koncentrerat ägarstruktur än större, där ägande tenderar att bli mer utspädd i takt med att företag växer (Demsetz och Lehn, 1985; Himmelberg med flera, 1999). Utländska ägare föredrar också att investera i stora företag, vilket ytterligare talar för att de bör ha ett spritt ägande.

Tabell 4: Sysselsättning över företagsstorlekar i familje- och icke-familjeföretag inom enskilda firmor, handels- och kommanditbolag och aktiebolag, 2010.

Ägarkategori	Familj		Icke-familj		Utländsk		Offentlig		Total	
Storlek		%		%		%		%		%
Mikroföretag	684 776	94	31 510	4	12 650	2	394	0.1	729 330	25
Småföretag	415 787	74	80 892	12	60 315	10	1 889	0.3	558 883	19
Medelstora företag	210 419	47	83 332	12	146 840	25	5 874	1	446 465	15
Stora företag	203 278	17	322 926	15	549 460	30	112 584	9	1 188 248	41
Total	1 514 260	52	518 660	12	769 265	20	120 741	4	2 922 926	100

Anmärkning: Företagsstorlek definieras utifrån antalet sysselsatta, där mikroföretag utgör (<9), småföretag (10-49), medelstora företag (50-249) och stora företag (>250).

Källor: Registren som presenterades i Avsnitt 3

En annan relevant aspekt av är inflödet av förvärvsarbete. I tabell 5 presenteras därför nettosysselsättningstillväxten för familjeföretag och icke-familjeföretag under perioden 2004–2010. Som framgår i tabell 5 står familjeföretagen för en majoritet av årlig nettotillväxt över hela perioden, exklusive krisåret 2009. Av figuren framgår det att familjeföretag minskar sysselsättningen år 2009 men inte så mycket som icke-familjeföretag. Detta belyser att familjeföretag inte bara sysselsätter ett stort antal personer, utan att de även skapar betydligt fler nya arbetstillfällen inom svenskägda företag inom privat sektor än icke-familjeägda företag. Vi delar även upp nettosysselsättningstillväxten per företags storleksklass. Storleksklasserna definieras efter antalet förvärvsarbete år $t-1$. I den studerade populationen skapades totalt sett nästan 100 000 fler arbetstillfällen i familjeföretag jämfört med icke-familjeföretag under perioden 2004–2010. Noterbart är att sysselsättningseffekter av finanskrisen var störst bland icke-familjeägda storföretag. Totalt försvann mer än 80 000 jobb under år 2009, vilket motsvarar drygt en tredjedel av alla jobb som kom till under perioden 2004–2010.

Tabell 5: Inflödet av förvärvsarbete i familje- och icke-familjeföretag under perioden 2004–2010.

År	Jobbskapande		Total	
	Icke-familjeföretag	Familjeföretag		
2004		4 685	18 575	23 260
2005		- 1 895	15 649	13 754
2006		15 011	28 497	43 508
2007		25 126	35 848	60 974
2008		13 222	19 514	32 736
2009		- 48 173	- 31 850	- 80 023
2010		13 022	33 049	46 071
Total		20 998	119 282	140 280

Anmärkning: jobb som tillkommer i nystartade aktiebolagen respektive försvinner i nedlagda aktiebolag rapporteras ej här. Endast aktiebolag som finns per årpar (t-1,t) inkluderas.

6. Kvinnor som operativa företagsledare i familjeföretag

Från den deskriptiva delen har det framgått att familjeföretag oftare är representerade bland mindre företag. Nästa steg är att studera om kvinnliga operativa företagsledare är vanligare i mindre företag och i synnerhet i mindre familjeföretag. I tabell 6 presenteras könsfördelningen av operativa företagsledare i familje- och icke-familjeägda aktiebolag, fördelat över börsnoterade och icke-börsnoterade företag. Som vi ser i tabell 6 har familjeföretag en lägre andel kvinnliga OPF inom börsnoterade företag jämfört med icke-familjeföretag. Samtidigt har de en väsentligt högre andel kvinnliga OPF inom icke-börsnoterade

företag, jämfört med icke-familjeföretag inom samma kategori. På aggregerad nivå ser vi dock att familjeföretag som grupp har en högre andel OPF som är kvinnor.

Tabell 6: Andel kvinnliga OPF (medelvärde, %). Familjeföretag och icke-familjeföretag, inhemskt ägda aktiebolag, 2004-2010

	Börnoterade företag		Icke-börsnoterade företag		Total	
	Familj	Icke-familj	Familj	Icke-familj	Familj	Icke-familj
Andel kvinnliga OPF	2,3	4,7	15,6	10,6	15,6	10,5

Anmärkning: Alla private, inhemskt ägda aktiebolag i Sverige över perioden 2004-2010.

Resultaten i tabell 2 till 6 redogör emellertid bara för familjeföretagens karaktärsdrag utan att kontrollera för andra faktorer som troligtvis påverkar dess utförande, såsom företagets bransch, storlek, ålder och könssammansättning. I nästa avsnitt presenteras därför en analys av familjeföretagens karaktärsdrag där vi kontrollerar för karaktärsdrag hos företag och individer.

I detta avsnitt applicerar vi våra data och analyserar familjeföretagens sannolikhet att tillsätta en kvinnlig OPF jämfört med icke-familjeföretag. Jämförelser görs för börsnoterade och icke-börsnoterade företag.

6.1 Ekonometrisk strategi

För att kunna studera ledningsdynamiken i familjeföretag och icke-familjeföretag använder vi en probitmodell där vi analyserar sannolikheten att en kvinna blir utsedd till OPF, givet karaktärsdrag hos individen och det rekryterande företaget:

$$\Pr(Kvinnlig\ OPF_{it+1} = 1 | x_{it}) = G(\alpha + \beta_1 Familj_{it} + \delta X_{it} + \mu Z_{it}), \quad (1)$$

Där funktionen $G(\cdot)$ följer en känd fördelning och antar värden i ett enhetsintervall. X_{it} och Z_{it} utgör en uppsättning vektorer med företags- och individskaraktäristika under år t . De variabler som inkluderats presenteras nedan.

6.1.1 Beroende variabel

Analysens beroende variabel utgörs av en så kallad dummy variabel, d.v.s. Kvinnlig OPF. Kvinnlig OPF antar värdet "1" om en kvinna har blivit utsedd till OPF inom ett aktiebolag under ett givet år annars antas värdet "0".

6.1.2 Företagsvariabler

På företagsnivå vill vi i första hand kontrollera för huruvida ett företag är familjeägt eller inte (Familj). Detta representeras av en dummyvariabel som antar värdet "1" om ett företag är familjeägt och "0" annars. Därtill skiljer sig ledningsdynamiken mellan branscher; därför kontrollerar för varje företags branschtillhörighet på en- och tresiffrig nivå i enighet med standard för svensk näringslivs indelning (SNI 2007). Branschen hos börsnoterade företag kontrolleras på ensiffrig nivå medan branschen hos icke-börsnoterade kontrolleras för på tresiffrig nivå (Bransch), skillnaden mellan aggregeringsnivåerna har att göra med att vi har för få observationer bland de börsnoterade företagen. Det finns troligtvis även skillnader i företagskultur över geografiska regioner inom Sverige. Vi

kontrollerar därför för varje företags kommundillhörighet (Region). Företagsbeteende kan också variera över tid – vi kontrollerar därför för vilka år varje företag observeras (År).

Empiri visar att företagens karaktärsdrag troligtvis skiljer sig över företagsstorlek, inklusive sannolikheten att tillsätta kvinnlig ledning (Martin et al. 2008). Vi kontrollerar därför för företagens absoluta storlek under föregående år. Företag delas upp i fyra storleksklasser: mikro (0-9 sysselsatta), små (10-49 sysselsatta), medelstora (50-249 sysselsatta) och stora företag (≥ 250 sysselsatta) – dessa grupper benämns Mikro, Små, Medelstora och Stora. Tidigare studier visar även att företag med större styrelser är mer sannolika att utse en kvinnlig OPF (Montemerlo et al. 2013; Wilson et al. 2013; Kay and Schlömer-Laufen 2016). Därför kontrollerar vi för storleken av varje företags styrelse under föregående år (Styrelsestorlek). Därtill tyder studier på att könsfördelningen i företag i största allmänhet påverkar sannolikheten att utse en kvinnlig OPF (Elvira and Cohen 2001; Oehmichen et al. 2012; Pearce and Xu 2012; Kay and Schlömer-Laufen 2016). Vi kontrollerar därför för andelen kvinnor på fyra nivåer: andelen kvinnor i företagets ledning (Andel kvinnor företagsledning), andelen kvinnor inom varje företag utanför ledningsgruppen (Andel kvinnor i företaget, övriga) och andelen kvinnor inom och utanför ledning inom varje företags respektive bransch (Andel kvinnor i företagsledning, bransch, Andel kvinnor i bransch, övriga). Slutligen kontrollerar vi även för om föregående OPF var kvinna (Föregående OPF kvinna). Detta motsvaras av en dummyvariabel som antar värdet "1" om föregående OPF var kvinna och "0" annars.

6.1.3 Individvariabler

På individnivå kontrollerar vi för varje persons ålder (Ålder). För att fånga arbetslivserfarenhet inkluderar vi därtill antal år i sysselsättning för varje person (Arbetslivserfarenhet).

Vi vill även kontrollera för individens formella kompetens; detta kontrolleras i termer av individens högsta uppnådda utbildningsnivå. Tre utbildningsnivåer beaktas; grundskola, gymnasieskola och eftergymnasial utbildning (Grundskoleutbildning, Gymnasieutbildning och Eftergymnasial utbildning).

En ytterligare faktor som kan påverka tillsättandet av OPF är den tillträdande företagsledarens koppling till andra företag. Detta tros i synnerhet vara viktigt för familjeföretag då de använder kopplingar till andra företag för att utbyta information – i synnerhet i de fall då dessa kopplingar involverar andra familjeföretag (Lester and Cannella 2006). Vi kontrollerar därför för antalet styrelseuppdrag för varje individ under föregående år, fördelat över styrelseuppdrag i familjeföretag och icke-familjeföretag (Antal nuvarande styrelseuppdrag i familjeföretag, Antal nuvarande styrelseuppdrag i icke-familjeföretag). För att mäta ledningserfarenhet kontrollerar vi även för individens antal avslutade styrelseuppdrag (Antal tidigare styrelseuppdrag).

Empiri visar att ledarskapsstil troligtvis skiljer sig mellan gifta och ogifta individer, mellan individer som har barn i beroendeställning och de individer som inte har barn i beroendeställning (DeMartino and Barbato 2003). Därför kontrollerar vi för om individen är gift (Gift) och om personen har barn och är i beroendeställning (Barn i beroendeställning). Slutligen visar tidigare litteratur även att släktskap mellan tillträdande och avgående OPF samt mellan tillträdande OPF och ägare troligtvis påverkar sannolikheten för den förstnämnde att bli tillsatt. Därför

kontrollerar vi för om tillträdande och avgående OPF är besläktade, samt om tillträdande OPF är besläktad med ägare (Besläktad).

6.2 Resultat

Tabell 7 presenterar den uppskattade sannolikheten att en kvinna blir utsedd till OPF i familjeföretag kontra icke-familjeföretag. Jämförelser görs för inhemskt ägda aktiebolag (både börsnoterade och icke-börsnoterade) över perioden 2004–2010.

Vi finner en något svag evidens för att börsnoterade familjeföretag är mindre sannolika att utse en OPF som är kvinna jämfört med börsnoterade icke-familjeföretag; 4,8 procent. Samtidigt finner vi starkt stöd för att icke-börsnoterade familjeföretag är mer sannolika att utse en OPF som är kvinna jämfört med deras icke-familjeägda motsvarighet; 1,4 procent. Detta förhållande kvarstår trots att vi kontrollerar för släktskapsband mellan tillträdande och avgående OPF samt mellan tillträdande OPF och ägardynastier. Familjeföretag tycks därför ha en högre preferens för kvinnor som operativa företagsledare jämfört med icke-familjeföretag. En möjlig tolkning är därmed att kvinnor i högre utsträckning kan bryta igenom det så kallade glastaket i familjeföretag än i icke-familjeföretag.

Vi finner även att andelen kvinnor i företagsledning och andelen kvinnliga anställda utanför ledningsgruppen har en positiv inverkan på sannolikheten att utse en kvinnlig OPF. För både börsnoterade och icke-börsnoterade företag finner vi ett positivt samband mellan andelen kvinnor utanför styrelsen och sannolikheten att utse en kvinnlig OPF. För icke-börsnoterade företag finner vi därtill ett positivt samband mellan andelen kvinnor i företagsledning och sannolikheten att utse en kvinnlig OPF. Detta antyder att kvinnlig ledningsrepresentation är avhängigt andelen kvinnor i företag och branscher, både inom och utanför ledning. Vi finner även att styrelsestorlek är negativt förknippat med sannolikheten att utse en kvinnlig OPF.

På individnivå analyseras två typer av karaktärsdrag: individbaserade karaktärsdrag och ledningsspecifika kvalifikationer. I termer av individuella karaktärsdrag finner vi (med visst undantag) att välutbildade och erfarna kvinnor är mer sannolika att bli OPF, jämfört med lägre utbildade och/eller mindre erfarna kvinnor. Detta gäller för både börsnoterade och icke-börsnoterade företag. Dessa resultat är förväntade; det är välkänt att företagsledare i högre utsträckning är välutbildade och har längre arbetslivserfarenhet än individer i övriga positioner.

Slutligen finner vi att kvinnor som är besläktade med nuvarande ledning och/eller ägare är mer sannolika att utses till OPF. Detta kan indikera att familjeföretag väljer företagsledare som de litar på, alternativt förekomst av svågerpolitik i familjeföretag.

Vad gäller ledningsspecifika kvalifikationer finner vi att kvinnor som för närvarande håller ett flertal styrelseposter i andra företag är mer sannolika att bli OPF i börsnoterade och icke-börsnoterade företag. Detta kan tolkas som att företag aktivt använder sammanflätade styrelser för att få tillgång till marknadsinformation och/eller upprätta företagsnätverk. Alternativt så kan detta resultat belysa att kompetenta ledare helt enkelt är mer sannolika att hålla flera styrelseposter.

Avslutningsvis finner vi att kvinnor med fler historiska styrelseuppdrag är mindre sannolika att utses till OPF i börsnoterade och icke-börsnoterade företag. Detta kan tyda på att ett stort antal historiska, men ej längre pågående styrelseuppdrag är en indikator för dålig ledarskapsförmåga.

Tabell 7: Sannolikhet att utse en kvinnlig operativ företagsledare, familjeföretag och icke-familjeföretag. Aktiebolag, 2004-2010

Marginaleffekter ($\partial Y/\partial X$)	Börsnoterade företag	Icke-börsnoterade företag
Beroende variabler	Kvinnlig OPF	Kvinnlig OPF
	(1)	(2)
Familjeföretag	-0,048* (0,029)	0,014*** (0,004)
Andel kvinnor i	0,11 (0,076)	0,51*** (0,0068)
Andel kvinnor i företaget,	0,19*** (0,041)	0,23*** (0,0038)
Andel kvinnor i	-0,52* (0,31)	-0,14 (0,34)
företagsledning, bransch	0,37 (0,23)	-0,33 (0,25)
Andel kvinnor i bransch, övriga	0,0074 (0,039)	-0,32*** (0,0063)
Föregående OPF kvinna		
Styrelsestorlek (log)	-0,0022 (0,032)	-0,048*** (0,0029)
Ålder (individ)	0,0064 (0,012)	-0,0017 (0,0011)
Arbetslivserfarenhet	0,0062** (0,003)	-0,000092 (0,00037)
Grundskoleutbildning	- Ψ - Ψ	-0,038*** (0,004)
Eftergymnasial utbildning	0,037 (0,023)	0,015*** (0,0035)
Gift	-0,04 (0,026)	0,0049 (0,0031)
Barn i beroendeställning (1,0)	-0,037 (0,027)	-0,0038 (0,0031)
Besläktad	-0,013 (0,032)	0,019*** (0,0055)
Antal nuvarande styrelseuppdrag i familjeföretag	0,0063** (0,0028)	0,00070** (0,0003)
Antal nuvarande styrelseuppdrag i icke-	0,0013 (0,0013)	0,0011*** (0,00023)
Antal tidigare styrelseuppdrag	-0,0052*** (0,0018)	-0,014*** (0,00082)
N (Antal tillsatta kvinnor)	643	70 779
Pseudo R ²	0,219	0,239

Anmärkning: Inhemskt ägda företag i Sverige, 2004-2010. Familjeföretag och icke-familjeföretag. Alla regressioner innefattar fixa effekter över år, storlek, bransch och geografisk region. Bransch kontrolleras för på ensiffrig nivå för börsnoterade företag och tresiffrig nivå för icke-börsnoterade företag i enighet med SNI 2007. Region kontrolleras på kommunnivå. Referensgrupper: Mikroföretag och ledningsmedlemmar med gymnasial utbildning.

Ψ Ingen OPF inom börsnoterade företag hade lägre än gymnasial utbildning under den studerade tidsperioden.

* Signifikant på 10 procents nivå

** Signifikant på 5 procents nivå

*** Signifikant på 1 procents nivå

I tabell 8 presenteras en analys med motsvarande variabler som ingår i skattningen som finns i tabell 7, där vi renodlar vår analys i olika storleksklasser. I denna tabell analyseras endast icke-börsnoterade företag; detta kommer sig då det finns för få börsnoterade företag för att studeras deras dynamik över storleksklasser. För överskådlighetens skull presenteras endast den estimerade skillnaden mellan familjeföretag och icke-familjeföretag. Som framgår i tabell 8 finner vi att icke-börsnoterade mikrofamiljeföretag är mer sannolika att utse en kvinnlig OPF jämfört med deras icke-familjeägda motsvarighet. Detta kan bero på att en majoritet av alla kvinnligt ägda och kvinnligt styrda företag återfinns bland icke-börsnoterade mikroföretag. Utifrån teori kan vi därför förvänta oss att dessa företag är mer sannolika att utse en kvinnlig OPF (Loscocco et al. 1991; Rosa et al. 1996; Cliff 1998; Rietz and Henrekson 2000; Orser and Hogarth-Scott 2002; Watson 2006; Klapper and Parker 2011; Oehmichen et al. 2012; Pearce and Xu 2012; Bulanova et al. 2016; Coleman 2016). Därtill finner vi att medelstora familjeföretag är mindre sannolika att utse en kvinnlig OPF jämfört med medelstora icke-familjeföretag.

Tabell 8: Marginella effekter över sannolikheten att utse en kvinnlig OPF i familjeföretag och icke-familjeföretag över mikro, små, medelstora och stora företag. Inhemskt, privatägda icke-börsnoterade företag, 2004-2010.

Företagskategori Beroende variabel	Icke-börsnoterade företag
	Kvinnlig OPF (1)
Mikro (0-9)	0.031*** (0.005)
Små (10-49)	0.003 (0.006)
Medelstora (50-249)	-0.027** (0.012)
Stora (≥ 250)	-0.018 (0.034)

Anmärkning: Endast inhemskt ägda, icke-börsnoterade aktieföretag. Analog specifikation med den som presenterats i tabell 7 med interaktion mellan familjeäggande och företagsstorlek. Börsnoterade företag är inte inkluderade på grund av ett lågt antal företag för vissa storleksklasser.

* Signifikant på 10 procents nivå

** Signifikant på 5 procents nivå

*** Signifikant på 1 procents nivå

7. Avslutande diskussion

Föreliggande rapport belyser betydelsen av familjeägda företag för den svenska ekonomin som helhet. Tidigare forskning och diverse utredningar har inte kunnat mäta betydelsen av familjeföretagen på grund av frånvaron av ett totalregister om familjeföretag. SCB:s uppbyggnad av entreprenörskapsdatabasen med information om företagen och dess företrädare har tillsammans med annan administrativ data skapat möjligheten att kunna identifiera inhemskt kontrollerade familjeföretag bland alla börsnoterade och icke-börsnoterade företag i Sverige enligt Europeiska kommissionens (2009) definition.

Analysen visar att familjeföretag är den dominerande företagsformen i Sverige – de utgör allt från de minsta inhemska producenterna till de största multinationella företagen. De är aktiva i alla branscher, förutom i offentlig sektor. Familjeföretag

uppskattas stå för över en tredjedel av svensk sysselsättning, liksom av svensk BNP. Dessa tal utgör dock en undre gräns eftersom vi endast har information om familjeägande från svenska familjer och svenska företag utgör, däremot har vi inte några uppgifter om det utländska ägarna och därmed är det svårt att visa på hur stor del av total sysselsättning och BNP som representeras av utlandsägda familjekontrollerade bolag. Större företag som ägs via utlandet, ingår till exempel inte i dessa skattningar.

Avslutningsvis kan vi konstatera genom ekonometrisk analys av mikrodata att kvinnliga operativa företagsledare (OPF) i huvudsak rekryteras till icke-börsnoterade mikroföretag. Därtill finner vi att icke-börsnoterade familjeföretag är speciellt benägna att rekrytera kvinnliga operativa företagsledare. Analysen tar hänsyn till bakgrundsfaktorer på individnivå, företagsnivå och även branschnivå. Könnsstrukturen i företagens styrelser visar sig ha viktiga implikationer för tillsättandet av en kvinnlig OPF, och särskilt i icke-börsnoterade företag. En hög representation av kvinnor i bolag, både inom och utanför styrelser, har sammantaget en positiv inverkan på benägenheten att tillsätta en kvinnliga OPF.

Vidare kan vi inom ramen för vår analys också verifiera betydelsen av utbildningsnivå och sociala nätverk för tillsättandet av OPF. Hög utbildningsnivå och kopplingar till andra företagsstyrelser är en viktig karriärskanal för kvinnor inom företagen.

Referenser

- Anderson, F., Johansson, D., Karlsson, J., Lodefalk, M., och Poldahl, A. "The Characteristics and Performance of Family Firms: Exploiting Information on Ownership, Kinship and Governance using Total Population Data." (kommande).
- Astrachan, J. H., och M. C. Shanker. 2003. "Family Businesses' Contribution to the U.S. Economy: A Closer Look." *Family Business Review* 16 (3), 211-219.
- Bjuggren, C. M., D. Johansson, och H. Sjögren. 2011. "A Note on Swedish Family-Owned Businesses, Employment, and GDP: A Descriptive Analysis." *Family Business Review* 24 (4), 362 - 371.
- Bornhäll, A., Johansson, D., & Palmberg, J. (2016). "The capital constraint paradox in micro and small family and nonfamily firms." *Journal of Entrepreneurship and Public Policy* 5 (1), 38-62.
- DeMartino, R., & Barbato, R. (2003). Differences between women and men MBA entrepreneurs: exploring family flexibility and wealth creation as career motivators. *JOURNAL OF BUSINESS VENTURING*, 18(6), 815-832.
- Demsetz, H., Lehn, K. (1985). "The Structure of Corporate Ownership: Causes and Consequences." *Journal of Political Economy* 93 (6), 1155-1177.
- Elvira, M. M., & Cohen, L. E. (2001). Location Matters: A Cross-Level Analysis of the Effects of Organizational Sex Composition on Turnover. *The Academy of Management Journal*, 44(3), 591-605.
- Europeiska Kommissionen (2012) Supporting small and medium-sized enterprises in 2012 A joint report of the Europeiska Kommissionen and the EIB Group, retrieved 2013-09-19; http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/joint-report_en.pdf
- Europeiska Kommissionen. 1994. Commission Recommendation of 7 December 1994 on the transfer of Small and Medium-Sized Enterprises. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994H1069:en:HTML.380>. Downloaded by [158.105.19.37] at 05:22 19 August 2013
- Europeiska Kommissionen. 2006. Commission Communication from 14 March 2006: Transfer of Businesses - Continuity Through a New Beginning. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0117:FIN:EN:PDF>.
- Europeiska Kommissionen. 2009. Final Report of the Expert Group. Overview of Family-Business-Relevant Issues: Research, Networks, Policy Measures and Existing Studies. <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/>
- Faccio, M., och L. H. P. Lang. 2002. "The Ultimate Ownership of Western European Corporations." *Journal of Financial Economics* 65 (3), 365-395.
- Hamelin, A. (2013). "Influence of family ownership on small business growth. Evidence from French SMEs." *Small Business Economics* 41, 563-579.
- Hiebl, M. (2014). Risk aversion in the family business: the dark side of caution. *Journal of Business Strategy* 35 (5), 38-42.
- Hiebl, M. R. W. (2012). Risk aversion in family firms: what do we really know? *The Journal of Risk Finance* 14 (1), 49-70.

Himmelberg, C., Hubbard, R., & Palia, D. (1999). "Understanding the determinants of managerial ownership and the link between ownership and performance." *Journal of Financial Economics* 53, 353-384.

Kay, R., & Schlömer-Laufen, N. (2016). Gender diversity in top-management positions in large family and nonfamily businesses. Working paper (Vol. 2/16). Bonn: Institut für Mittelstandsforschung (IfM) Bonn.

La Porta, R., F. Lopez-de-Silanes, och A. Shleifer. (1999). "Corporate Ownership Around the World." *The Journal of Finance* 54 (2), 471-517.

Lester, R. H., & Cannella, A. A. (2006). Interorganizational Familiness: How Family Firms Use Interlocking Directorates to Build Community-Level Social Capital. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(6), 755-775.

Mandl, I. (2008). Overview of Family Business Relevant Issues, Final Report, Austrian Institute for SME Research, Vienna.
<http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/family_business/family_business_en.htm>

Martin, L. M., Warren-Smith, I., Scott, J. M., & Roper, S. (2008). Boards of directors and gender diversity in UK companies. *Gender in Management: An International Journal*, 23(3), 194-208.

Montemerlo, D., Minichilli, A., & Corbetta, G. (2013). The determinants of women's involvement in top management teams: Opportunities or obstacles for family-controlled firms? In K. Smyrnios, P. Poutziouris, & S. Goel (Eds.), *Handbook of research on family business*, second edition. UK: Edward Elgar Publishing.

Morck, R., D. Wolfenzon, och B. Yeung. 2005. "Corporate Governance, Economic Entrenchment, and Growth." *Journal of Economic Literature* 43 (3), 655-720.

Oehmichen, J., Rapp, M. S., & Wolff, M. (2012). Women on German management boards: How ownership structure affects management board diversity. *Zeitschrift für Betriebswirtschaft*, 82(S2), 95-125.

Pearce, J. L., & Xu, Q. J. (2012). Rating Performance or Contesting Status: Evidence Against the Homophily Explanation for Supervisor Demographic Skew in Performance Ratings. *Organization Science*, 23(2), 373-385.

Pelikan, P. (1993). Ownership of firms and efficiency: the competence argument. *Constitutional political economy*, 4(3), 349-392.

Penrose, Edith T. (1959). *The Theory of the Growth of the Firm*. Oxford, UK: University Press, fourth edition

Schumpeter, J. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*. U.S.: President and Fellows of Harvard College.

Skatteverket. (2015). *Skatteregler för delägare i fåmansbolag*. Stockholm, Sweden

Statistiska Centralbyrån. (2014). *Public Finances in Sweden 2014*. Örebro: Sweden.

Sundqvist, S-I. 1985-2009. *Owners and Power in Sweden's Listed Companies*. Stockholm: SIS Ägarservice AB (1994-2002 with A. Sundin, and 2003-2006 with D. Fristedt).

Svensk författningsrätt Nr. 1999: 1229. Inkomstskattelag. Stockholm, Sweden: Finansdepartementet.

U.S. Small Business Administration. (2013). Small Business Administration 7(a) Loan Guaranty Program. American Congress Research Service.

Wilson, N., Wright, M., & Scholes, L. (2013). Family Business Survival and the Role of Boards. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(6), 1369-1389.